

Stöd till den som vårdar och hjälper en närstående

– en sammanfattning av Socialstyrelsens underlag
till en nationell strategi

Ta chansen att lära dig mer

I den här broschyren kan du läsa en sammanfattning av två rapporter från Socialstyrelsen om stöd till anhöriga som vårdar och stödjer sina närstående. Rapporterna har gjorts på uppdrag av regeringen och är ett underlag till en nationell strategi om stöd till anhöriga.

De ger dig en översikt över hur anhörigas situation ser ut, vilket stöd som anhöriga själva vill ha och hur samhällets insatser kan utvecklas för att möta deras behov.

Vi som ger ut broschyren, Nationellt kompetenscentrum anhöriga, hoppas att du som läser den hittar kunskap och inspiration att utveckla stödet till anhöriga oavsett om du är politiker, möter anhöriga i ditt arbete eller själv är anhörig.

Definitioner – anhöriga och närstående

Många använder begreppen anhörig och närstående på olika sätt. I denna text följer vi användningen i förarbetena till socialtjänstlagen, där begreppet anhörig används om den person som ger omsorg, stöd eller vård till någon som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning. Anhöriga kan i det här sammanhanget omfatta både en familjemedlem och någon utanför familjekretsen, till exempel en vän eller granne.

Den som tar emot stöd eller hjälp från en anhörig kallas närstående.

Denna broschyr är utgiven av Nka, Nationellt kompetenscentrum anhöriga.

© Nka och Sara Bergqvist Månsson

Texter: Sara Bergqvist Månsson, Lennart Magnusson

Grafisk form: CLform, Christer Lythell

Foto: iStock, där inte annat anges.

Omslag illustration: Mattias Gordon

Tryck: Kalmar Kuvert, Kalmar, 2022.

ISBN 978-91-87731-72-3

Nka 2021:4

Stödet till anhöriga behöver utvecklas

– Anhöriga gör en otroligt viktig insats för att deras närstående ska få ett gott liv genom att ge dem vård och omsorg. Det sammanlagda värdet av deras insatser motsvarar 194 miljarder kronor om året. Men de måste få stöd för att orka.

Det menar Lennart Magnusson och Elizabeth Hanson på Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka), som arbetar på uppdrag av Socialdepartementet och Socialstyrelsen.

– Vi måste börja inse att de personer som gör alla dessa omfattande insatser själva påverkas och behöver anpassat stöd för att orka. Vi vet genom olika studier att de med tiden får en sämre fysisk och psykisk hälsa, säger Elizabeth Hanson, som är forskningsledare vid Nka tillika professor och forskare vid Linnéuniversitetet.

Foto: Per Carlsson, Ateljé Olson.

Lennart Magnusson,

verksamhetschef vid Nka och även han forskare vid Linnéuniversitetet, förklarar att Nka:s viktigaste uppgift är att vara ett expertstöd till kommuner, regioner och enskilda utförare och att samla in, ställa samman och sprida kunskap om anhörigas insatser. På så sätt kan Nka inspirera regioner och kommuner att ta ett större ansvar för de anhörigas situation.

– Nka arbetar som ett nationellt kunskapscentrum, säger han. Vi tar initiativ till och sprider forskningsresultat och kunskap om beprövad erfarenhet, det vill säga modeller, metoder och verktyg som vi vet är effektiva.

Elizabeth Hanson konstaterar att det ger bra möjligheter att koppla samman forskning och praktik.

– Vi ordnar bland annat konferenser, skriver rapporter och kunskapssammanställningar om intressant forskning och ger ut ett nyhetsbrev, säger hon.

Nka har också tagit initiativ till att regeringen ska fastställa en nationell anhörigstrategi.

Det är ett bra sätt att lyfta upp de här viktiga frågorna och uppmärksamma regioner och kommuner på anhörigas insatser och betydelse och även aktuell lag och policy, menar de.

Som en fortsättning på det arbetet har Socialstyrelsen nu haft Socialdepartementets uppdrag att arbeta fram ett underlag för en nationell strategi. Du kan läsa en sammanfattning av underlagen här i broschyren och också höra några röster från personer som har valt att vårda och stödja sina närstående.

– 150 000 personer går ned i arbetstid eller slutar arbeta för att kunna hjälpa sina närstående. Med rätt stöd skulle de inte behöva det.

Foto: Per Carlsson, Ateljé Olson.

Socialstyrelsens underlag

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att ta fram två underlag till en nationell strategi för stöd till anhöriga som vårdar och stödjer närstående. Här kan du läsa en sammanfattning av rapporterna. De innehåller många intressanta analyser och kartläggningar som kan inspirera till en utveckling av det stöd som ges idag.

Underlagen beskriver situationen för anhöriga som vårdar och stödjer närstående i olika åldrar och faser i livet och redovisades till Socialdepartementet 2020 respektive 2021.

De redovisar många olika aspekter av vad det innebär att vara anhörig och vad ett anhörigperspektiv betyder för anhöriga själva, för personal och beslutfattare. Underlagen analyserar också hur omfattande de anhörigas insatser är och vilket stöd som anhöriga skulle vilja ha för att underlätta det ansvar som de tar.

Rapporterna undersöker även hur bristerna i stödet ser ut och hur stödet behöver utvecklas för att de anhöriga ska orka med sin uppgift. Inte minst betonar rapporterna att kommuner, regioner och enskilda utförare faktiskt måste se till att det stöd som anhöriga ger sker frivilligt, vilket inte alltid är fallet i dag.

Anhöriga gör stora insatser

Exakt hur omfattande de anhörigas stöd är kan vara svårt att säga, menar Socialstyrelsen. Olika undersökningar utgår från olika definitioner av anhörigstöd och är därför svåra att jämföra, men de är ändå eniga om att anhörigas insatser är mycket omfattande.

Ungefär var femte vuxen svensk ger

vård och stöd till någon som de står nära och de flesta som får hjälp är äldre. Många gånger handlar det om vuxna barn som hjälper äldre föräldrar. Det är också vanligt att äldre personer hjälper en äldre partner. Det är heller inte ovanligt att barn under 18 år ger stöd till äldre familjemedlemmar, syskon eller vänner.

Anhöriga ger även stöd till närstående i andra åldrar, till exempel makar som vårdar och stödjer en yngre livspartner med en svår sjukdom, barn med en medfödd funktionsnedsättning, syskon med psykisk ohälsa eller kanske en granne, kollega eller vän.

Studierna visar att en tredjedel av dem som hjälper en närstående gör insatser som motsvarar mer än en arbetsdag per vecka och det kan gälla alltifrån praktisk hjälp till emotionellt stöd eller hjälp att organisera vård- och omsorgsinsatser.

Stödet är så omfattande att de anhöriga fyller en samhällsbärande funktion, konstaterar Socialstyrelsen i sina rapporter. Därför är det så viktigt att de själva får stöd i sin uppgift från flera delar av samhället, inte bara hälso- och sjukvården och kommunernas socialtjänst.

Stödet ges inte alltid frivilligt

Den vård och omsorg som anhöriga

ger sina nära ska vara frivillig. Socialstyrelsen är tydlig med att det är kommuner och regioner som har det fulla ansvaret för att ge den vård och omsorg som behövs även om anhöriga väljer att inte fortsätta ge stöd.

Men så blir det inte alltid i praktiken. En del anhöriga känner sig tvingade att ställa upp trots att de kanske varken har tiden, orken eller en önskan att bidra. Men de gör det ändå eftersom de ibland upplever att vården och omsorgen annars inte skulle fungera. Och de blir inte alltid informerade om att deras insatser faktiskt är frivilliga.

Självklart vill många bidra till att de närstående har det bra trots sjukdom eller andra livsbegränsningar och ser det som en självklarhet att ställa upp efter förmåga. För många känns det meningsfullt och viktigt i en nära relation.

Men insatsen kan ändå bli för tung eftersom anhöriga inte alltid kan välja hur, när och i vilken omfattning som de ger omsorg.

Frivilligheten behöver därför respekteras och bli mycket tydligare.

När engagemanget blir för tungt

Även om många anhöriga vill vara med och ta hand om sina närstående är det viktigt att insatserna är på en rimlig nivå, konstaterar Socialstyrelsen. Annars kan engagemanget leda till att de anhöriga själva mår dåligt och får sämre livskvalitet.

Tidigare studier från Socialstyrelsen och Nka visar till exempel att anhöriga som regelbundet ger vård, hjälp och stöd till en närstående har sämre upplevd hälsa än resten av befolkningen. Den vanligaste och svåraste hälso-

effekten är att de känner att situationen är psykiskt påfrestande. Men även arbete, studier och ekonomi kan påverkas negativt eftersom hjälpen till de närstående tar en så stor del av deras tid och uppmärksamhet.

De kan halka efter lönemässigt, känna sig tvungna att arbeta deltid eller gå i tidig pension för att orka med. En del använder också egna pengar för att ge ekonomiskt stöd till exempelvis sin syster, pappa eller vän.

Stressen och oron kan även påverka livet i övrigt visar forskning. Tiden och orken räcker ibland inte till de egna sociala kontakterna eller ett fritidsintresse. Och om man har ett omsorgsansvar som pågår dygnet runt är det svårt att få tid till återhämtning. De negativa faktorerna tenderar dessutom att förstärka varandra.

För föräldrar till barn med en allvarlig funktionsnedsättning eller sjukdom kan det handla om ett livslångt åtagande att ge vård och stöd, som dessutom kompliceras av att det är svårt att dra gränsen mellan ett vanligt föräldraansvar och ett stöd som samhället borde ge.

Barn har en särskilt utsatt position. Att växa upp i en familj där en vuxen eller ett annat barn har allvarliga svårigheter och kanske avlider kan påverka livet på både kort och lång sikt. Förutom oro och ett alldeles för stort ansvar kan svåra upplevelser påverka barnens egen hälsa och utveckling, hur de har det i skolan och med kamrater.

Anhörigas rätt till stöd för egen del

Det ansvar som anhöriga tar för vård och omsorg kan med andra ord leda

till många och svåra konsekvenser för möjligheterna att hantera livspusslet på ett rimligt sätt. Därför är det viktigt att anhöriga erbjuds stöd och avlastning, konstaterar Socialstyrelsen.

Det är stöd som anhöriga har rätt till. Sedan 2009 har kommunerna skyldighet att erbjuda stöd till personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre. Det gäller också den som stödjer en närstående som har funktionsnedsättning. Stödet ska vara anpassat efter vars och ens behov, vara flexibelt och hålla hög kvalitet.

Regionerna har inte samma uttalade ansvar, skriver Socialstyrelsen, men hälso- och sjukvården har ett ansvar att förebygga ohälsa hos riskgrupper, däribland anhöriga.

När det gäller barn vars föräldrar eller vårdnadshavare är svårt sjuka eller avlider så är både regioner och

Emma orkade inte be om hjälp

När mamma gick in i väggen blev hon deprimerad och förlorade energin till det mesta. Vid sidan stod dottern Emma, idag 18 år, och kände att hon plötsligt förlorade den nära kontakten till sin mamma, som tidigare hade varit så självklar.

– Hon orkade inte längre prata om hur jag mårde och kunde inte hjälpa mig när jag behövde henne. Så jag slutade försöka nå henne, berättar Emma.

Det blev en svår tid. Emma höll masken inför vännerna och i samtalen med de vuxna på skolan, men drog sig undan mer och mer och hade till slut svårt att lämna sitt rum.

– Jag hade behövt någon som lyssnade, men jag trodde inte att någon skulle orka höra på mig.

Vändningen kom när hon hörde en föreläsning om projektet ME-WE, om unga omsorgsgivare. Hon vågade ta kontakt med projektet. Hon har också till slut fått samtalsstöd via vården.

Idag har mamma börjat jobba och Emma mår bättre.

Hennes råd till andra unga anhöriga är att förstå att man inte är ensam.

– De vuxna vill hjälpa, de finns där för dig. Och även om du inte vill berätta för kompisarna kan du fråga om de vill göra något, ta en promenad eller bowla. Det är viktigt att ha lite kul också.

kommuner skyldiga att uppmärksamma deras behov av information, råd och stöd.

Samhällets ansvar för vård och omsorg och anhörigas rätt till stöd när de hjälper till formuleras i både lagtexter och styrande dokument.

Den hjälp som anhöriga vill ha

Socialstyrelsen sammanfattar de anhörigas önskemål om stöd i tre punkter.

1. Det viktigaste är att vården och omsorgen om deras närstående fungerar bra. Det handlar till exempel om att vården är tillgänglig, håller hög kvalitet och att samordningen mellan olika verksamheter och insatser fungerar. Just detta med brister i samordningen är ett problem som ökar, menar anhöriga.
2. Det andra är att de anhöriga vill bli sedda och lyssnade på, de vill vara delaktiga i vården på sina egna villkor. Detta ska naturligtvis ske utifrån den närståendes eget önskemål och med stor lyhördhet för när

det är olämpligt, om det till exempel finns våld i relationen.

För de anställda på alla nivåer inom såväl vården och omsorgen som andra samhällsinstitutioner handlar det om att i praktiken lyssna på och tillgodose de anhörigas behov av information och delaktighet i de närståendes vård, det man kallar anhörigperspektiv.

3. Det tredje området är de anhörigas behov av stöd för egen del. Där vill många anhöriga till exempel ha mer utbildning om den närståendes sjukdom och sin egen roll som anhörig, men också veta vilken vård, hjälp och stöd som är tillgängligt för dem själva och deras närstående. De har också behov av stödsamtal, olika former av avlastning och inte minst ekonomiskt stöd. Dessutom efterfrågar de hjälp att kombinera sin roll som anhöriga med förvärvsarbete eller studier. En fungerande skolskjuts för ett sjukt barn kan till exempel vara avgörande för om föräldern ska kunna förvärvsarbeta.

På de anhörigas lista över önskemål finns även insatser för att stärka den egna hälsan och guidning i hur de ska hantera situationen, både när det gäller vård och omsorg och att hitta rätt i det anhängstöd som är tillgängligt.

Brister i stödet till anhängiga

Det är svårt att veta exakt vilket stöd som anhängiga får, konstaterar Socialstyrelsen. Det finns ingen gemensam definition av vad anhängstöd innebär och det stöd som ges dokumenteras inte alltid i journaler. Det gör det svårt att mer exakt ringa in vilket stöd som ges, hur bristerna ser ut och vilka förändringar som behöver göras.

Men via olika studier kan man ändå se att det finns stora skillnader i det

stöd som anhängiga får. Stödet ser till exempel olika ut i olika delar av landet och påverkas dessutom av den anhängiges kön, ålder, utbildningsbakgrund och kulturell och språklig tillhörighet. Dessutom kan stödet till anhängiga skifta beroende på vilken sjukdom den närstående har. Kvinnor påverkas också mer negativt än män av att vårda och stödja närstående.

Socialstyrelsen sammanfattar bristerna i anhängstödet så här:

- Tillgången till stöd är ojämnt över landet och ges inte lika ofta till minoritetsgrupper.
- Stödet är inte integrerat i verksamheten, det ses ofta som ett separat uppdrag.
- Anhängiga har svårt att få ekonomiskt stöd för sin insats.
- Vården, omsorgen och andra samhällsinstitutioner saknar ofta själva vägledning om vilket stöd anhängiga har rätt till.
- Stödet är inte tillräckligt flexibelt och anpassat till olika anhängigas behov.
- Vuxna anhängigas hälsa och livssituation ses generellt inte som hälso- och sjukvårdens ansvar.
- Stödet är inte tillräckligt förebyggande och uppsökande.
- Anhängiga upplever att biståndsbedömningarna är godtyckliga och rättsosäkra.

Nödvändiga förändringar

Vad krävs då för att de anhängigas situation ska bli bättre? Socialstyrelsen konstaterar att stödet behöver bli både mer individanpassat och mer likvärdigt.

En förbättrad situation kräver över-

lag bättre styrning, ökad kunskap, mer resurser och bättre samverkan.

Det handlar om förändringar på flera områden:

- Anhörigperspektivet, bland annat kunskap om anhörigas behov, måste stärkas på alla nivåer inom berörda organisationer, även bland chefer, beslutsfattare och i myndighetsutövning.
- Stödet måste bli mer flexibelt och individanpassat, annars är det inte ändamålsenligt. Det är viktigt att se och utgå från den närståendes eget nätverk och resurser.
- Barnens behov av stöd måste tillgodoses, inte minst i verksamheter som möter både barn och vuxna. Få barn får kommunala stödinsatser och vårdaktörer använder ibland orosanmälningar till socialtjänsten i stället för att själva se till att barn får det stöd som de behöver.
- Digitala lösningar kan vara bra och ge möjlighet till nya sorters stöd, bland annat för att skapa anhöriggrupper när närstående har ovanliga diagnoser, olika språk eller bor i glesbygd.
- Alla stödformer kan inte finnas överallt. Därför är det viktigt att kommuner, regioner och myndigheter samarbetar mer.

I organisationen är det viktigt att styrdokument lyfter upp anhörigperspektivet på alla nivåer, att alla får kunskap om vilka regler som gäller och kunskap om hur man kan prata med anhöriga om deras situation och behov. Tid och resurser behöver öronmärkas för detta arbete och kan spara pengar på sikt, förutom att lidandet

Livslångt ansvar att stötta sin bror

Amad Lindblom har hela sitt liv försökt hjälpa sin bror, som bland annat har en autismdiagnos. Ända sedan han var liten har hon gått emellan när han har blivit våldsam och också tagit hand om sin mamma. Hon har till och med valt en yrkeskarriär inom socialt arbete för att kunna ge honom bra stöd.

Först som vuxen har hon vågat berätta mer öppet om det höga pris som hon betalade. Därmed har hon kunnat få hjälp och även hittat en ny balans som gör att brodern kan fortsätta att finnas kvar i hennes liv.

Amad, idag 37 år, utsattes för allvarlig misshandel och levde i stor ensamhet som liten. Hon förstod inte själv vad som hände och fick ingen information om broderns diagnos. Gränserna för vad som var okej och inte suddades ut.

– Jag blev ett tyst barn som inte ville tala om hur jag mätte, berättar hon. Jag hade behövt att någon sund vuxen frågade hur jag hade det och förklarade vad som hände.

Det är viktigt att vuxna vänder sig direkt till syskonen som ger sina familjemedlemmar omsorg, betonar hon.

– De behöver få höra att det är deras tid att ta plats, deras tur att få hjälp.

Idag har Amad också börjat ta hand om sig själv och den posttraumatiska stress som barndomen gav henne.

Foto: Albert Martinsson.

Du måste kräva hjälp

De hade så många planer tillsammans och skulle köpa hus i Spanien när de gick i pension, men livet blev helt annorlunda när Mats fru Kristina fick Alzheimer.

– Då rasade allt, säger Mats Hällqvist och berättar om ett liv på gränsen, på många sätt.

Kristina blev successivt sämre. Hon klarade inte

längre jobbet, vännerna kom inte på besök som förr, hon åt inte, fick svårt att sköta sin hygien och hade problem med förföljelsemanier.

– När hon inte kunde klara sig gick jag i ålderspension.

Att få hjälpmedel på olika sätt var inte ett stort problem. Men det viktigaste stödet för honom själv, att någon kunde vara med Kristina så att han kunde komma iväg på egen hand ett par timmar, var nästintill omöjligt att få till.

– Det kändes som om jag fick köpslå med kommunen om varenda timme.

Han fick stöd av en anhängförening och blev själv ledare i en erfarenhetsgrupp för män i samma situation som han själv.

– Många män kan inte visa svaghet, men det är viktigt att du kräver lite hjälp så att du kan ägna dig åt dig själv. Annars orkar du inte. Känn inte skuld för dina egna behov.

När Kristina dog hade sorgeprocessen över henne och deras liv pågått i många år.

Foto:
Privat.

för de anhöriga blir mindre. Det är även viktigt med kunskap om vilka stödformer som är effektiva.

En nationell strategi

Socialstyrelsen ger i rapporterna sina reflektioner inför det fortsatta arbetet med en nationell strategi. Den är viktig och behöver lyfta fram att de anhörigas situation bör ses som en folkhälsofråga och därför ingå i det förebyggande folkhälsoarbetet i kommuner och regioner.

Arbetet är så viktigt att inte bara enskilda professioner eller verksamheter behöver tänka på och stötta de anhöriga i deras insatser. Stöd till anhöriga bör vara ett perspektiv hos alla som möter enskilda i vården och omsorgen och även omfatta andra politikområden som till exempel skolan, arbetsmarknadsstöd och Försäkringskassan.

En nationell strategi bör inte bara betona bättre stöd till anhöriga utan också att deras insatser är frivilliga.

Det är Socialstyrelsens förhoppning att en nationell plan ska ge tyngd åt anhängfrågorna och de förändringar som krävs för att de anhörigas situation ska vara hållbar.

Läs mer

Socialstyrelsens rapporter heter:

Anhöriga som vårdar eller stödjer närstående äldre personer – Underlag till en nationell strategi (Artikelnummer 2020-11-7045)

Anhöriga som vårdar eller stödjer någon de står nära – Underlag till en nationell strategi (Artikelnummer 2021-6-7464)

Rapporterna finns på www.socialstyrelsen.se

ANHÖRIGINSATSER FÖR MILJARDER

Mer än en miljon svenskar över 18 år vårdar en närstående och deras insatser är stora. Det framkommer i en studie som genomfördes 2018. En tredjedel lägger mer än en arbetsdag i veckan på att ta hand om sina närstående. Det skulle kosta samhället 194 miljarder kronor per år att ersätta denna informella vård med formella insatser.

Bara lönen och andra ekonomiska värden som de anhöriga går miste om när de går ned i arbetstid för att kunna vårda och stödja sina närstående motsvarar 3 procent av BNP. 150 000 anhöriga har minskat sin arbetstid eller slutat arbeta för att ta hand om närstående.

Dessutom riskerar många anhöriga sin hälsa på grund av de omfattande insatser som de gör. Var tionde anhörig mellan 18 och 66 år bedömde sin hälsa som dålig eller mycket dålig, vilket var betydligt sämre än för jämnåriga utan detta ansvar.

(Källa: Nka, www.anhoriga.se)

UNGA OMSORGSIVARE

Många barn och tonåringar lever nära en familjemedlem som i perioder har stora behov av stöd. Närmare vart tionde barn (7%) har en förälder eller annan närstående som vistats på sjukhus för psykisk ohälsa eller missbruk. Gruppen med riskbruk är 17 procent. Minst 13 procent av barnen har en förälder med somatisk sjukdom. Varje år drabbas 3 500 barn av att en förälder avlider. Det medför ofta ett stort ansvar som anhörig och leder till att barnen och tonåringarna själva under livet, och mer än andra barn, drabbas av svårigheter som psykisk ohälsa, missbruksproblem, socialt utanförskap och att de behöver försörjningsstöd. I värsta fall mår de så dåligt att de gör suicidförsök.

Enligt en studie från 2018 uppgav mer än var femte ung person mellan 15 och 17 år att de ger stöd till en familjemedlem, annan närstående eller vän. Tio procent av dem ger omfattande vård, hjälp och stöd. Det går ut över deras psykiska hälsa och skolresultat.

(Källa: Nka, www.anhoriga.se)

SÅ HÄR KAN DU ANVÄNDA BROSCHYREN

Använd gärna broschyren för att utveckla stödet till anhöriga.

- Som aktiv i en anhörig-, patient-, pensionärs- eller diagnosförening kan du ta kontakt med politiker i kommuner och regioner och be att få presentera egna förslag till anhörigstöd. Lämna gärna fram broschyren, alla politiker behöver kortfattad information.
- Broschyren kan vara ett underlag för dig som arbetar med stöd till anhöriga när du vill utveckla insatserna tillsammans med andra.
- Broschyren kan vara ett sätt för dig inom vården och omsorgen att inleda ett samtal med anhöriga om vilket stöd de själva skulle vilja ha och vad som erbjuds i kommunen.
- Kontakta gärna beslutsfattare i vården och omsorgen för att berätta om arbetet med att utveckla en nationell anhörigstrategi.
- Du som berättar om anhörigas situation på olika vårdutbildningar eller i professionsgrupper kan använda och sprida broschyren som stöd.
- Var generös med att sprida broschyren till beslutsfattare, medier och influencers. Och erbjud dig samtidigt att svara på frågor eller förmedla kontakt med anhöriga.
- Ta med broschyren i alla sammanhang där ni ska diskutera rutiner för och utveckla stöd till anhöriga. Det skapar fördjupning och inspirerar till diskussion.
- Visa upp broschyren för att stärka dina argument om någon vill dra ned på stöd till anhöriga.
- Ha gärna en bunt broschyrer i väskan, så du kan dela med dig vid behov.

Nu fortsätter arbetet med en nationell strategi för stöd till anhöriga som vårdar och stödjer sina närstående. Här kan du läsa en sammanfattning av Socialstyrelsens underlag till den strategin.

Ta chansen att lära dig mer om vilken insats som anhöriga gör, vilket stöd de behöver för att orka och hur samhällets insatser behöver utvecklas för att möta deras behov.

Broschyren är utgiven av Nka, Nationellt kompetenscentrum anhöriga, som har Socialdepartementets och Socialstyrelsens uppdrag att vara ett expertstöd till kommuner, regioner och enskilda utförare i deras arbete att utveckla stödet till anhöriga.

Du kan beställa eller ladda ned broschyren på www.anhoriga.se. Där kan du också läsa mer om Nka:s arbete med den nationella anhörigstrategin.

Nationellt kompetenscentrum anhöriga
Box 601
391 26 Kalmar
Telefon: 010-358 30 20
E-post: info@anhoriga.se
www.anhoriga.se